

Evropský justiční prostor

doc. JUDr. Jiří Valdhans, Ph.D.

EVROPSKÁ UNIE

- proč vznikla tři “evropská“ společenství v 50. letech?
 - liberalizace mezinárodního obchodu
 - celní unie, společný trh, jednotný vnitřní trh, hospodářská a měnová unie
- proč nadstátní (supranacionální) charakter?

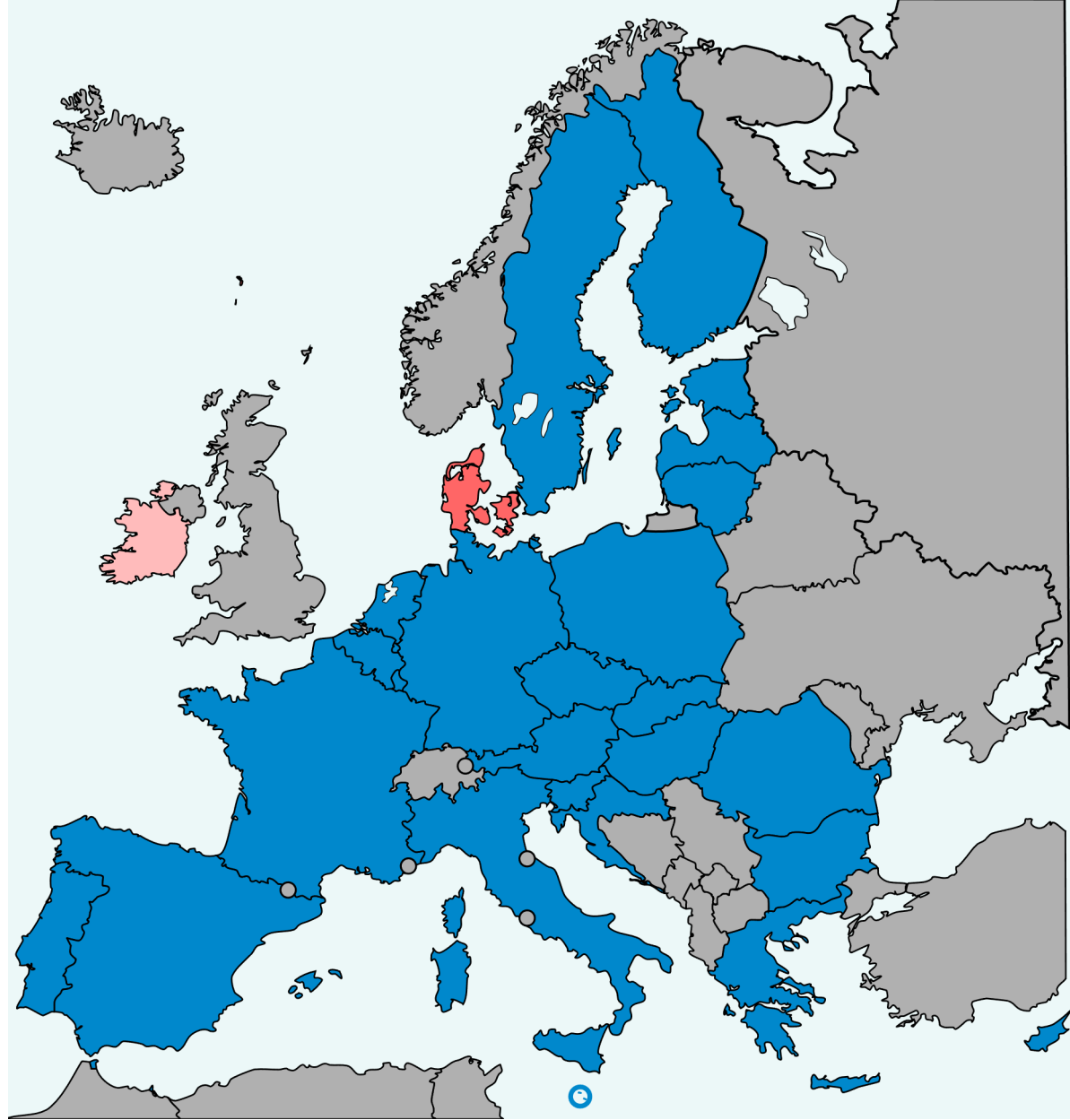
EVROPSKÝ JUSTIČNÍ PROSTOR

- může fungovat ekonomická spolupráce bez spolupráce v rovině právní?
- odstraňování kontrol na vnitřních hranicích, přerozdělování finančních prostředků = prostor pro rozvíjení resp. nové formy trestní činnosti
- rovina soukromoprávní
- rovina trestněprávní

EJP

- pravomoci vnitřní
- pravomoci vnější

Evropský justiční prostor ve věcech civilních

EJP VE VĚCECH CIVILNÍCH

- jaké právní problémy se objevují v rovině soukromého práva?
 - kde se budu soudit?
 - jaké právo se má použít?
 - lze vykonat soudní rozhodnutí z jednoho státu v jiném státě?
- řeší mezinárodní právo soukromé
 - každý stát měl svoje
 - rozdíly v zacházení s příslušností, právem, spíše odmítání cizích soudních rozhodnutí

EJP VE VĚCECH CIVILNÍCH

- problém pro spolupráci právní – nedostatek pravomoci
- nutnost vrátit se ke „starým“ mechanismům (mezinárodní smlouva)
- 1968/1973, (Bruselská) Úmluva o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech
- 1980/1991, (Římská) Úmluva o právo rozhodném pro smluvní závazkové vztahy

EJP VE VĚCECH CIVILNÍCH

- problém mezinárodních úmluv?
 - přijímání
 - rigidita
 - interpretace
- postupující globalizace, požadavky na rozšiřování justiční spolupráce
- ochota států vzdát se další části suverenity pro oblast soukromoprávní justiční spolupráce
- 1997/1999 Amsterdamská smlouva

EJP PO AMSTERDAMU

- získání pravomocí
- přepracování úmluv do nařízení
- pronikání do nových oblastí společenských vztahů
- důraz na ochranu slabší strany a zároveň autonomii vůle stran
- základní pilíře:
 - Nařízení Brusel Ibis (mezinárodní příslušnost, uznání a výkon obecně v civilních věcech)
 - Nařízení Řím I (rozhodné právo pro smlouvy)
 - Nařízení Řím II (rozhodné právo pro mimosmluvní závazky)

MEZINÁRODNÍ PŘÍSLUŠNOST

- jednotné zacházení s mezinárodní příslušností = vím, kde mohu podat žalobu, kde mohu být žalován (právní jistota)
- **Brusel Ibis**: o příslušnosti, uznávání a výkonu rozhodnutí ve věcech občanských a obchodních
- **Brusel IIter**: o příslušnosti, uznávání a výkonu rozhodnutí ve věcech manželských a ve věcech rodičovské odpovědnosti a o mezinárodních únosech dětí

ROZHODNÉ PRÁVO

- jednotné zacházení s právem = bez ohledu na to, kde je spor rozhodován, bude rozhodován dle stejného rozhodného práva (právní jistota)
- **Nařízení Řím I:** o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy
- **Nařízení Řím II:** o právu rozhodném pro mimosmluvní závazkové vztahy

SOUDNÍ ROZHODNUTÍ

- jednotné zacházení se soudními rozhodnutími = rozhodnutí vydané v jednom členském státě bude uznání v ostatních členských státech
- proč se toto vůbec řeší?
- soudní rozhodnutí je projev státní suverenity (musí jiný stát souhlasit s tím, že na jeho území „vstoupí“ jiný stát?)
- nemusí i „musí“ (nutnost?)

SOUDNÍ ROZHODNUTÍ

- **Brusel Ibis, Brusel IIter**
- Evropský exekuční titul pro nesporné nároky
- Evropský platební rozkaz
- Nařízení o drobných nárocích

SPECIALIZOVANÉ OBLASTI

- nařízení pro speciální oblasti právních vztahů, které kombinují úpravu mezinárodní příslušnosti, rozhodného práva a uznání soudního rozhodnutí
- Nařízení o výživném
- Nařízení o majetkových poměrech v manželství (posílená spolupráce)
- Nařízení o majetkových důsledcích registrovaného partnerství (posílená spolupráce)
- Nařízení o dědictví
- Insolvenční nařízení

PRÁVNÍ POMOC

- Nařízení o doručování
- Nařízení o dokazování

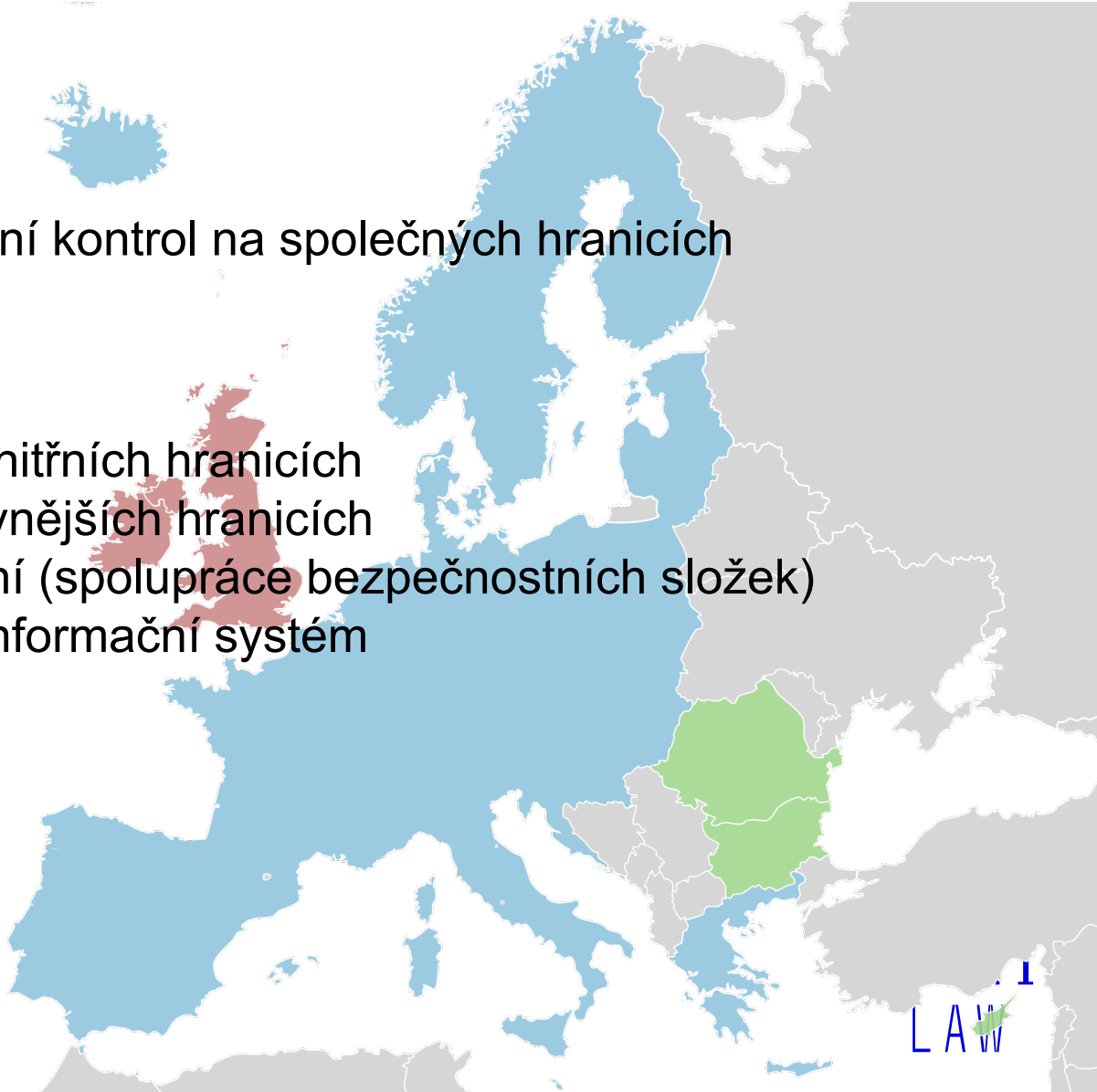
Evropský justiční prostor ve věcech trestních

EJP VE VĚCECH TRESTNÍCH

- trestní právo vykazuje výraznější znaky státní moci
- menší ochota států ke spolupráci, k vzdání se pravomocí (sovereignty)

SCHENGENSKÉ DOHODY

- Schengen I, 1985
 - postupné odstraňování kontrol na společných hranicích
- Schengen II, 1990
 - prováděcí dohoda
 - uvolnění kontrol na vnitřních hranicích
 - zpřísnění kontrol na vnějších hranicích
 - kompenzační opatření (spolupráce bezpečnostních složek)
 - SIS – schengenský informační systém

FRONTEX

- Evropská agentura pro řízení operativní spolupráce na vnějších hranicích (původní FRONTEX)
- po migračních vlnách 2015 – nový FRONTEX
- Evropská pohraniční a pobřežní stráž
 - ochrana vnějších hranic
 - záchranné operace

EUROPOL

- Evropský policejní úřad
- podpora činnosti a spolupráce národních orgánů při předcházení a boji proti závažné trestní činnosti dotýkající se dvou nebo více členských států, terorismu a trestní činnosti týkající se některých politik Unie
- shromažďovat info, sdělovat info bezodkladně, poskytovat analýzy
- koordinovat vyšetřování, podporovat přeshraniční vyšetřování
- poskytovat odbornou přípravu a výcvik

EUROPOL

- každý stát má povinnost zřídit národní jednotku
- styčný důstojník
- EUROPOL má výkonného ředitele a správní radu

EUROJUST

- Jednotka EU pro justiční spolupráci
- posílení spolupráce mezi vnitrostátními orgány pověřenými vyšetřováním závažné trestné činnosti na základě operací vedených orgány členských států, EUROPOLEM, Úřadem evropského veřejného žalobce a OLAFem
- mezivládní povaha
- národní člen – z řad státních zástupců
- kolegium, výkonná rada, správní ředitel

EVROPSKÝ VEŘEJNÝ ŽALOBCE

- vyšetřovat, stíhat a předvádět před soud pachatele trestných činů ohrožujících rozpočet EU, jako jsou podvody, korupce nebo závažné přeshraniční podvody týkající se DPH
- Evropský nejvyšší žalobce, evropští žalobci
- Evropský pověřený žalobce (dva) v každém členském státě

EUROPEAN
PUBLIC
PROSECUTOR'S
OFFICE

MUNI
LAW

OLAF

EVROPSKÝ ÚŘAD PRO BOJ PROTI PODVODŮM

- Evropský úřad pro boj proti podvodům
- ochrana finančních zájmů EU při podvodech, korupci a dalších nezákonných činnostech v orgánech EU a členských státech
- generální ředitel, dozorčí výbor